

Pszichodiagnosztika

Pszichológiai tesztek alkalmazása a klinikumban

2016

Dr. Jekkel Éva
Egyetemi adjunktus

Mi az a pszichodiagnosztika?

- Pszichodiagnosztikai vizsgálatra abban az esetben kerül sor, ha egy személy viselkedésében és/vagy érzelmi életében olyan változások állnak be, melyek felhívják a figyelmet valamilyen lelki eredetű zavarra.
- Pszichodiagnosztika során a zavar természetét tudjuk pontosítani, tisztázni.
- A pszichiáter szakorvos a tapasztalt tünetek alapján klinikai kérdést fogalmaz meg a klinikai szakpszichológus felé, amely kérdés a lelki zavart mutató személy funkcionálásának szintjére, betegségének megértésére, az egyén gyengeségeinek és erősségeinek értékelésére vonatkozhat.

Klinikai kérdés

- A klinikai kérdést a pszichiáter teszi fel a pszichológusnak.
- A megfelelő kérdés olyan konkrét klinikai kérdés, melyet a kezelőorvos hipotézisként, kérdőjeles diagnosztikai vagy differenciáldiagnosztikai kérdésként fogalmaz meg.

Miért van szükség pszichodiagnosztikára?

- A megfelelő intervenció alkalmazása előtt fel kell mérni a páciens pszichopatológiai tüneteit és beilleszkedési zavarának szintjét.
- Az abnormalitás definiálása nehéz feladat.

Az abnormalitás lehetséges definiálása

1. A normákhoz való alkalmazkodás alapján: statisztikai ritkaság, szociális normák megsértése.
DE: minden deviáns beteg?
2. Szubjektív szenvedés (érintett egyén észlelése).
DE: nem mindenki szenved, aki beteg! Mennyi szorongás megengedett?
3. Rokkantság vagy funkciózavar (mhelyi, kapcsolati szinten).

Mi az a mentális zavar?

Olyan szindróma, melyre az egyén kogníciójának, érzelemszabályozásának vagy viselkedésének olyan klinikailag jelentős zavara jellemző, mely a mentális működés háttérében álló pszichológiai, biológiai vagy fejlődési folyamatok diszfunkcióját tükrözi.

A mentális zavarok rendszerint jelentős szenvedéssel vagy a társas, foglalkozásbeli és egyéb fontos tevékenységek károsodásával járnak.

Egy olyan gyakori stresszorra vagy veszteségre adott, a várakozásoknak megfelelő vagy kulturálisan elfogadott reakció, mint például egy szeretett személy elvesztése, **nem mentális zavar**.

A társadalmilag deviáns viselkedés (pl. politikai, vallási vagy szexuális) és az elsősorban az egyén és a társadalom között feszülő konfliktusok **nem mentális zavarok**, hacsak a deviancia vagy a konfliktus nem a személy fent leírt diszfunkciójából ered.

(DSM-5, 2013)

És miért van szükség diagnózisra?

- A diagnózis szakszerű kategorizálás!
 1. Kommunikációs szerepe van két szakember között
 2. Előmozdítja a pszichopatológiák empirikus kutatását
 3. Lehetővé teszi az etiológiák kutatását (pl. borderline személyiségzavar ← gyermekkori szexuális abúzus)
 4. Kijelöli, hogy a kezelés mely módja lesz hatékony.

Mi segíti a diagnosztikát?

- Pszichiátriai kórképek esetén alkalmazott diagnosztikai rendszer: DSM-IV. (Diagnostic and Statistical Manual, *Diagnosztikai és statisztikai kézikönyv*)
- DSM-I (1952), DSM-II (1968), DSM-III (1980), DSM-III-R (1987), DSM-IV (1994), DSM-5 (2013)
- BNO 1900 óta, DE: BNO-6 (1948, mentális zavarok is), BNO-10 (1992)

DSM-IV tengelyek

- I. tengely: Klinikai zavarok, egyéb klinikai figyelmet igénylő állapotok
- II. tengely: Személyiségzavarok, mentális retardáció
- III. tengely: Általános egészségi állapot
- IV. tengely: Pszichoszociális és környezeti problémák
- V. tengely: A működés átfogó becslése (GAF)

DSM-5.

1. az idegrendszer fejlődési zavarai
2. szkizofrénia spektrum és más pszichotikus zavarok
3. bipoláris és kapcsolódó zavarok
4. depresszív zavarok
5. szorongásos zavarok
6. kényszeres és kapcsolódó zavarok
7. traumával és stresszorral összefüggő zavarok
8. disszociatív zavarok
9. szomatikus tünet- és kapcsolódó zavarok
10. táplálkozási és evészavarok
11. üritési zavarok
12. alvás-ébrenlét zavarok
13. szexuális diszfunkciók
14. nemi szerep diszfória
15. diszruptív-, impulzuskontroll- és viselkedészavarok
16. szerrel kapcsolatos és addiktív zavarok
17. neurokognitív zavarok
18. személyiségzavarok
19. parafíliás zavarok
20. egyéb mentális zavarok
21. gyógyszer kiváltotta mozgászavarok és gyógyszerek egyéb nemkívánatos hatásai
22. egyéb, klinikai figyelmet érdemlő állapotok

Hogyan szerzünk információt a diagnózishoz?

1. Interjú
2. Pszichológiai tesztek

Interjú

- Minden olyan verbális kommunikáción alapuló vizsgálat, amely diagnosztikai céllal jön létre a páciens és a szakember között.
- Adatgyűjtés legfontosabb eszköze.
- Nagy gyakorlat kell hozzá, hogy klinikailag hasznos legyen.

Interjúk típusai

- Felvételi interjú: tünetek explorációja, állapotfelmérés
- Anamnézis-felvétel
- Mentális státusz vizsgálata
- Krízisinterjú
- Strukturált diagnosztikai interjú (pl. SCID-II, viselkedésdiagnosztika)
- Heteroanamnézis

Strukturált diagnosztikai interjú

- Kérdések és kontrollkérdések standard sorozata, melyeket meghatározott sorrendben kell feltenni
- Minden páciens ugyanazokat a kérdéseket kapja
- Két klinikus nagy valószínűséggel ugyanannál a páciensnél ugyanarra a diagnózisra jut
- SCID-I és SCID-II a DSM I. és II. tengelyének zavaraira kifejlesztett diagnosztikai interjú
- SCID-5 → DSM-5

SCID I.

- Kutatási és klinikai célokat szolgáló strukturált diagnosztikai interjú
- Vizsgált területei:
 - A modul: Hangulatzavarok (epizódok)
 - B. modul: Pszichotikus tünetek
 - C. modul: Pszichotikus zavarok
 - D. modul: Hangulatzavarok
 - E. modul: Pszichoaktív szerekkel kapcsolatos zavarok
 - F. modul: Szorongásos zavarok
- Felnőtteknek dolgozták ki

SCID-I. felvétele

- Felvétel ideje: 45-90 perc, egy ülésben
- Áttekintő rész (alapadatokról, betegségéről, múltbeli pszichopatológias epizódjáról)
- Interjú: Kérdésfüzet + Válaszfüzet segítségével

SCID II.

- Személyiségzavarok diagnózisához kifejlesztett strukturált interjú
- Szűrőkérdőív + interjú + válaszlap
- 1-3 pontos skála
- Felvétele: 45-90 perc

	Kora felnőttkortól kezdve számos különféle helyzetben megnyilvánuló általános instabilitás az interperszonális kapcsolatokban, énképben és hangulatban, és jelentős impulzivitás, azaz 5 vagy több az alábbiakból:				
90. Ugye Ön azt mondta, hogy „Gyakran volt feldúlt, amikor úgy gondolta, hogy egy az Ön számára igen fontos személy el fogja hagyni?”	1. kétségbeesett igyekezet a valós vagy vélt képzelte elhagyatás elkerülésére. (FIGYELEM: NEM TARTOZIK IDE AZ 5. PONTHOZ TARTOZÓ ÖNGYILKOSSÁG VAGY ÖNSÉRTÉS)	?	1	2	3
Mi tett az ilyen esetekben?					
(Megfenyegette vagy esdekelt a kegyeiért?)					
91. Ugye Ön azt mondta, hogy „Gyakran alakul a kapcsolata szélsőségesen az Ön számára fontos személyekkel?”	2. instabil és egyben intenzív személyes kapcsolatok, melyeket az idealizálás és a lebecsülés szélsőséges váltakozása jellemez	?	1	2	3
Kifejtené ez bővebben!					
(Vannak olyan időszakok, amikor úgy érzi, hogy mások mindent megtesznek Önért, máskor meg semmit sem?)					
92. Ugye Ön azt mondta, hogy „Előfordult, hogy egyik pillanatról a másikra megváltoznak az érzései arról, hogy Ön kicsoda, és hogy mik a céljai?”	3. identitászavar: jelentős és tartósan bizonytalan énkép vagy önérték (Figyelem: nem tartozik ide a serdülők általános identitásválsága.)	?	1	2	3
Kérem, mondjon erre néhány példát!					

3 = számos példát említ

3 = vagy egy tartós vagy több rövidebb kapcsolatról beszámol, amiben a szélsőségesség megjelenik

3 = elismeri a jellemzőt

Pszichológiai tesztek

- Teljesítménytesztek (pl. intelligenciatesztek, figyelemtesztek, demencia felmérésére szolgáló tesztek)
- Személyiségtesztek : objektív (MMPI) és projektív tesztek (Rorschach)
- Önkitöltő kérdőívek és becslőskálák

Tesztek alkalmazhatósága

- diagnosztika
- állapotkövetés
- terápia tervezése
- terápia hatékonyságának mérése
- rehabilitáció tervezése

A pszichológiai tesztek jellemzői (Gregory 2000)

- Standardizált eljárás
- A teljes viselkedésrepertoár egyes jellemzőit egy adott időpontban vizsgálja
- Pontozást és osztályozást tesz lehetővé
- Normák állnak rendelkezésre
- Általános reakciók és a viselkedés bejósolására alkalmas

A tesztek használhatósága a klinikumban

Mire használjuk a teszteket?

Segítségükkel olyan finom jelzéseket fedhetünk fel, melyek az interjú vagy megfigyelés során nem válnak nyilvánvalóvá.

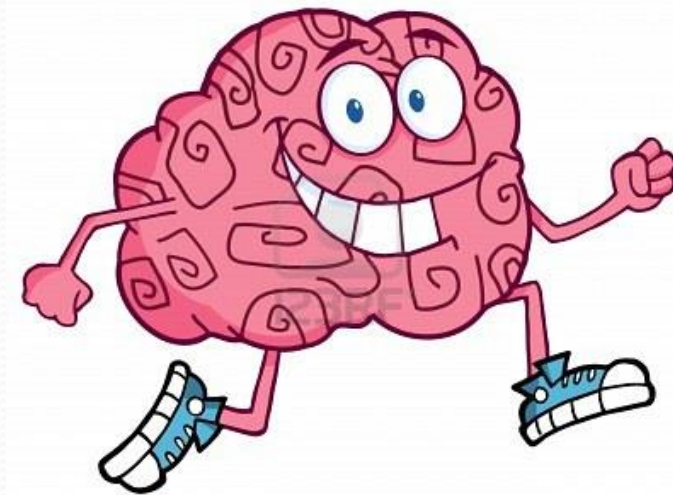
Mit várhatunk a tesztektől?

Jól feltett kérdésre sem adnak mindig választ, de lehetőséget jelentenek a pontosításra, differenciálásra, gazdagításra

EGY TESZT ÖNMAGÁBAN NEM DÖNTŐ EREJŰ, CSAK A TELJES KLINIKAI VIZSGÁLATBA ÁGYAZVA ÉRTÉKELHETŐ !!!

Teljesítménytesztek

Irány az intelligencia!

Az IQ vita

- Az intelligenciának számtalan megközelítése létezik.
- Spearman szerint: általános (general, g) speciális (s) faktor
- Thurstone szerint: nincs g faktor, csak hét féle specifikus faktor
- Gardner: többszörös intelligencia elmélete (6 intelligencia-család: nyelvi, zenei, logikai-matematikai, téri, testi-kinesztéziás, személyes intelligencia)

Más vélemény:

Az intelligencia az amit az
intelligenciateszt mér!

Az Intelligencia

- Első intelligenciateszt (Binet –Simon, 1905)
- Stern (1936): intelligenciakvóciens

$$\text{IQ} = \frac{\text{Mentális kor}}{\text{Életkor}} \times 100$$

The letters 'IQ' are rendered in a large, blue, three-dimensional font with a slight shadow, giving them a floating appearance.

- Wechsler meghatározása (1939):
Az intelligencia az egyén globális képessége arra, hogy célszerűen cselekedjen, racionálisan gondolkodjon, és eredményesen bánjon környezetével

Mire jó az intelligenciavizsgálat?

1. Mekkora az IQ-ja?
2. Milyen struktúrájú az intelligenciája?
3. Intelligencia-színvonal megfelel-e életkorának, végzettségének, élethelyzetének?
4. Intelligenciája (színvonala, jellege) jellemző-e valamely klinikai képre?

Wechsler skálái

- David Wechsler tesztjében külön verbális és performációs próbákat különített el (5-5 részpróbával).
- A tesztnek létezik felnőtt és gyermek változata is.
- Felnőtt változatok (1939, 1955, 1981, 1997) – MAWI
- WAIS-IV (2008) ✓

MAWI részpróbák

Verbális

1. Ismeretek
2. Helyzetmegértés
3. Számismétlés
4. Számolás
5. Összehasonlítás
(főfogalom-megnevezés)

Cselekvéses

6. Rejtjelezés
7. Képrendezés
8. Képkiegészítés
9. Mozaikpróba
10. Szintézispróba

MAWI- Verbális feladatok 1.

1. **Ismeretek:**

„Ki írta a Csongor és Tündét?”

az elsajátított ismeretanyagot méri,
a lexikális tudásanyag terjedelmét ragadhatjuk meg.

2. **Helyzetek megértése:**

„Mit tenne Ön abban az esetben, ha moziban
vagy színházban elsőnek venne észre tüzet vagy
füstöt?”

milyen mértékben képes valaki minél szélesebb
körben gyakorlati ismereteket szerezni, tapasztalatait
értékelni.

MAWI - Verbális feladatok 2.

3. Számismétlés:

„7-5-6-3-8-9-4” (előre-vagy visszafelé visszamondani)

a figyelmet és a közvetlen emlékezeti képességet, a koncentrációs képességet méri.

4. Számolási feladatok:

„Egy tisztítóüzemben 50 tucat gombot varrnak fel 10 óra alatt.

Hány gombot varrnak fel 15 perc alatt?

intellektuális gyorsaság, konkrét számokkal összefüggő logikai és gondolkodási képességek

MAWI- Verbális feladatok 3.

5. Összehasonlítás:

„Mi a közös bennük: újság-rádió”

főfogalom meghatározás, az absztrakt gondolkodás színvonalának felderítése.

MAWI - Performációs feladatok 1.

6. Rejtjelzés az asszociációk gyorsasága, motoriumba való átvétele, ép vizuomotoros koordináció szükséges hozzá.

(90°)

2	1	3	1	2	4	3	5	3	1	2	1	3	2	1	4	2	3	5	2	3	1	4	6	3
1	5	4	2	7	6	3	5	7	2	8	5	4	6	3	7	2	8	1	9	5	2	4	7	3
6	2	5	1	9	2	8	3	7	4	6	5	9	4	8	3	7	2	6	1	5	4	6	3	7

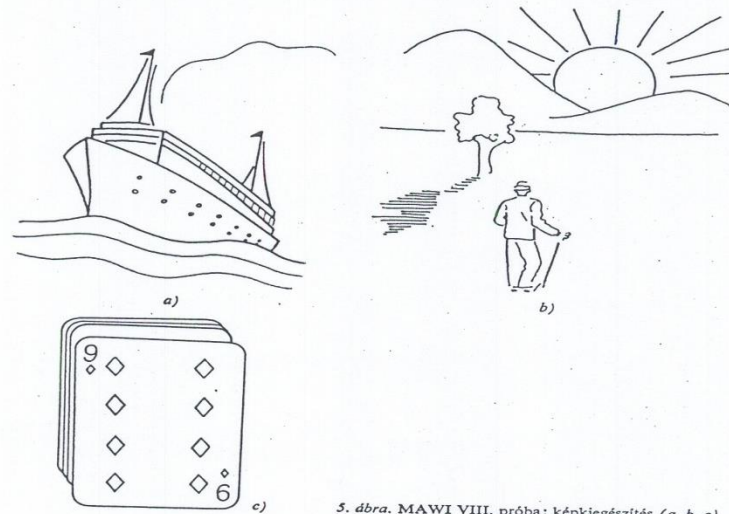
MAWI - Performációs feladatok 2.

7. Képrendezés: a teszt az össz-szituáció megértését és felfogását, a vizuális rendszerfelismerés képességét méri

MAWI - Performációs feladatok 3.

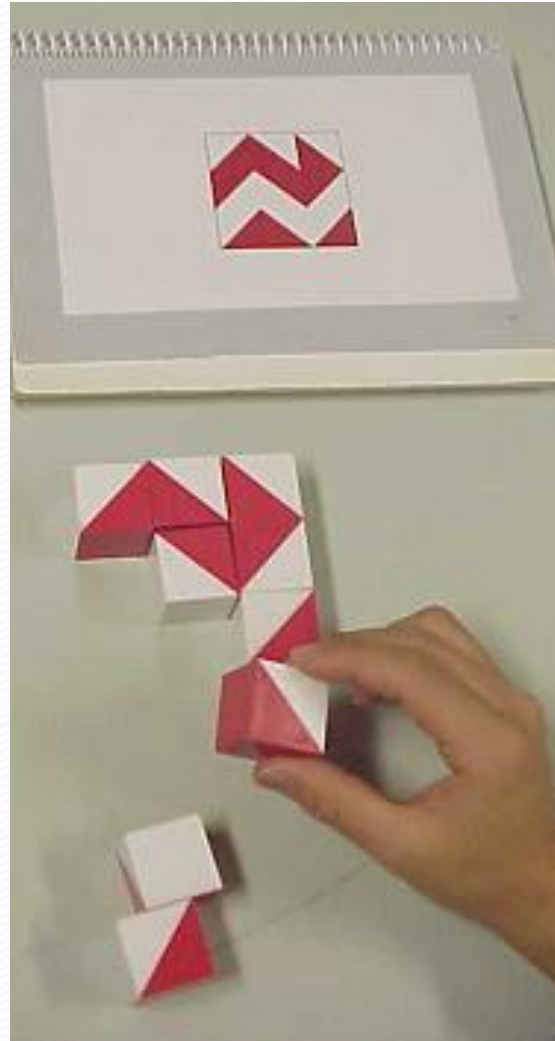
8. Képkiegészítés : vizuális figura felismerésének, azonosításának képességét, a percepciót és a fogalomalkotó képességet vizsgálja

5. ábra. MAWI VIII. próba: képkiegészítés (a, b, c)

MAWI - Performációs feladatok 4.

9. Mozaikpróba: nemcsak manuális, de fejlett analizáló, szintetizáló képességet követel meg

MAWI - Performációs feladatok 5.

10. Szintézispróba: A v.sz. gondolkodásmódjáról, munkastílusáról, kombinatív készségről nyújt információt

Pszichodiagnosztikai támpontok

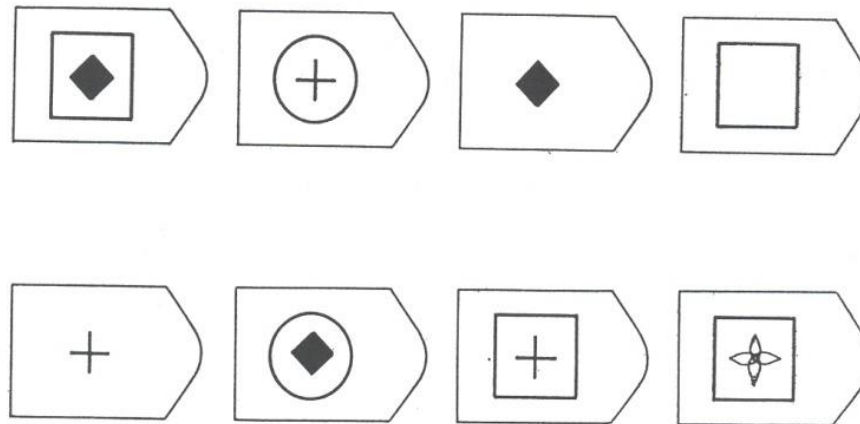
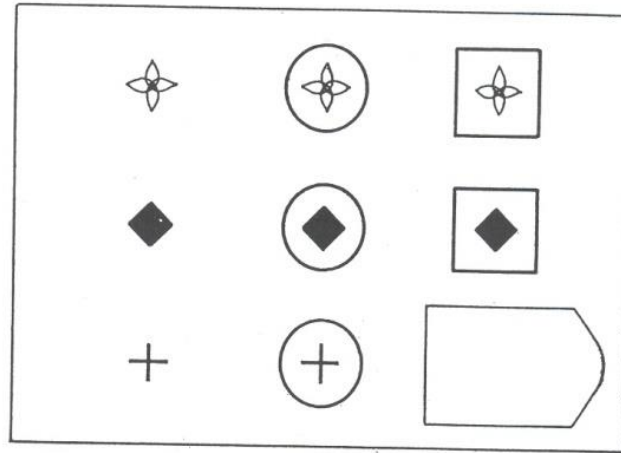
- Átlagteljesítmény, IQ
- Intelligenciastruktúra, VQ-PQ színvonalának viszonya
- Szubtesztanalízis, profilanalízis
- A v.sz. saját életkori csoportjához mérten patológiás értékű demenciaindex (korállandó és korváltozó részteljesítmények közötti eltérés mértéke)
- Deviációs indexek: egyes részteljesítményekben mutatkozó deficitek arányai különböző kórformák esetén

Egy MAWI profil:

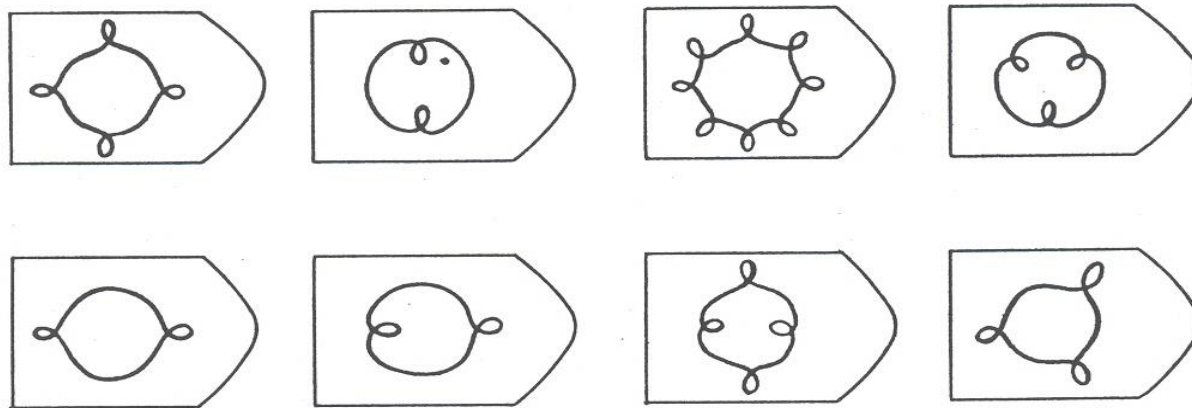
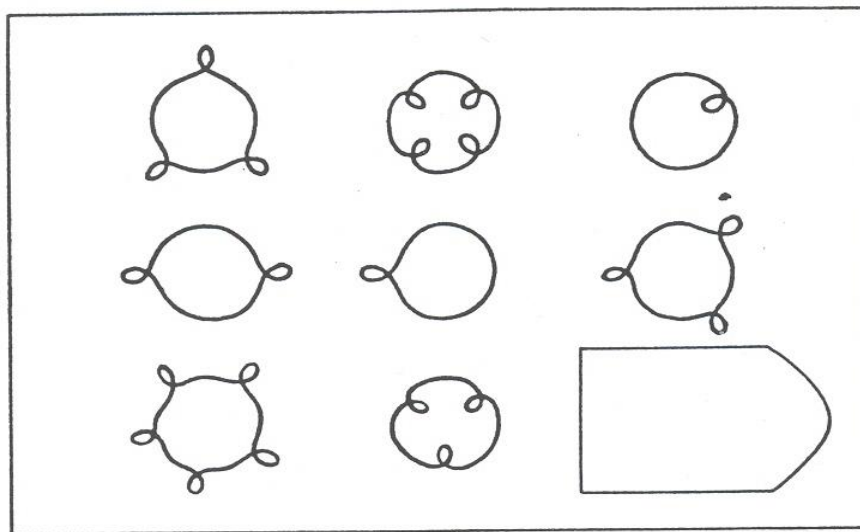
MAWI IQ = 118							
VQ = 117				PQ = 118			
	NyP	ÉP	+/-		NyP	ÉP	+/-
1. Ismeretek	17	14		6. Rejtjelezés	60	18	++
2. Helyzetek	11	10	-	7. Képrendezés	9	9	--
3. Számismétlés	15	16	+	8. Képkiegészítés	12	13	
4. Számolás	9	12		9. Mozaik	28	14	
5. Összetartozás	20	14		10. Szintézis	21	13	
Összesen:		66				67	
VQ-PQ= -1				Demencia-index: -16,3			

Egyéb intelligencia tesztek : Raven-féle progresszív matricák

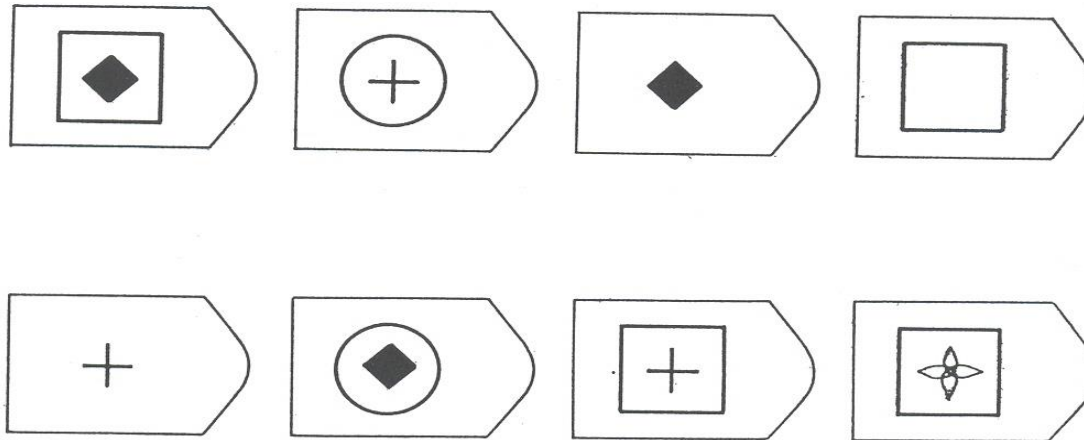
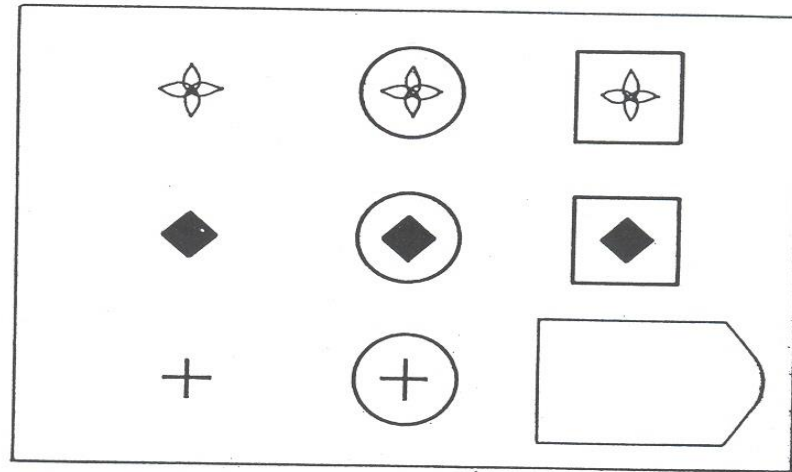
- Non-verbális teszt!
- Elsősorban az intellektus általános (g) faktora jelenik meg benne .
- 60 feladatlapból áll .
- Az IQ a megoldott tételek és az életkor figyelembe vételével állapítható meg.

13. ábra. Raven-féle intelligenciateszt (a)

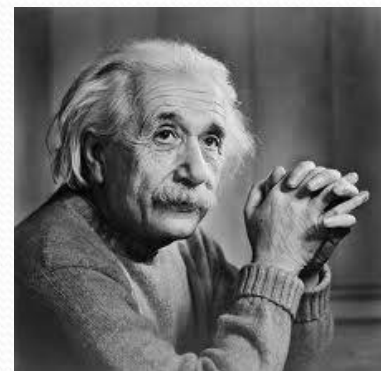
13. ábra. Raven-féle intelligenciateszt (b)

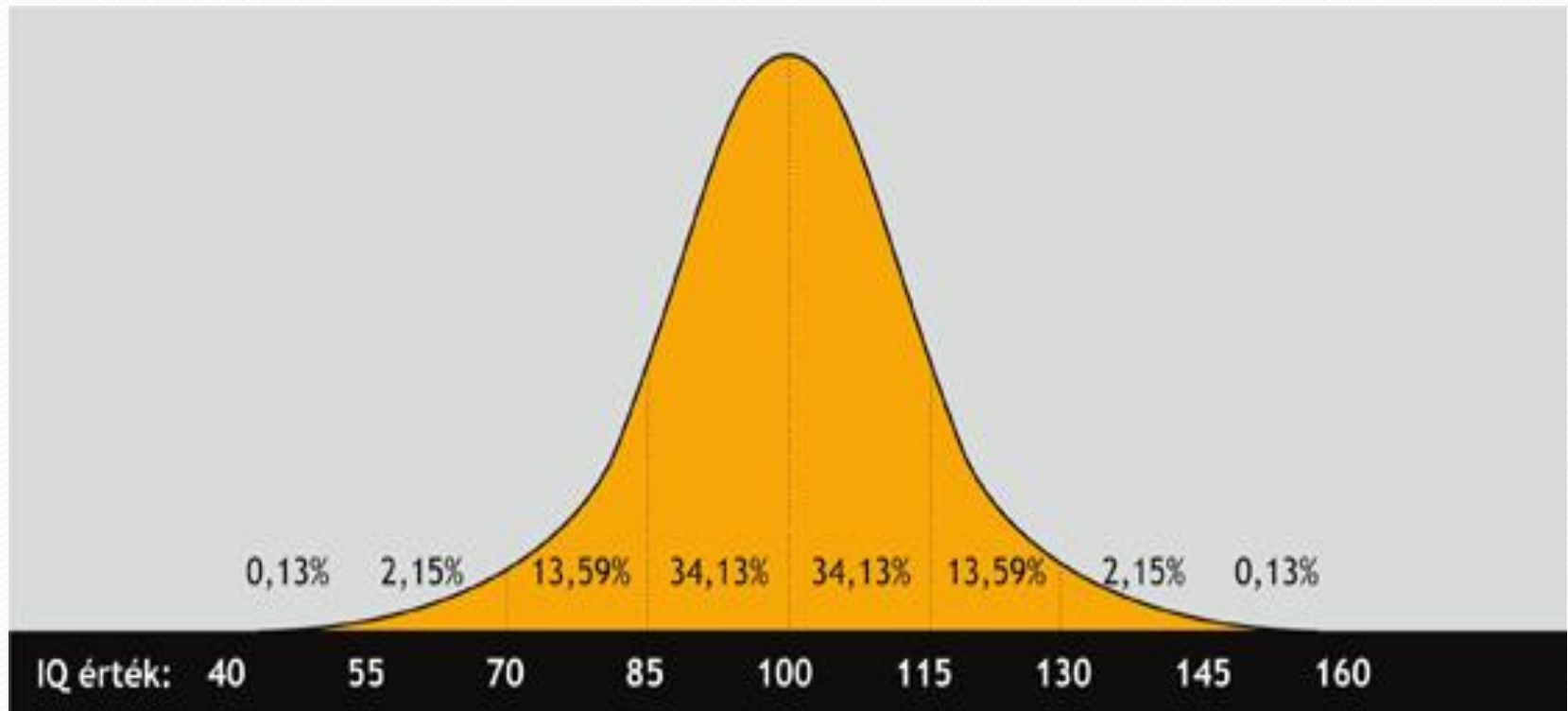
13. ábra. Raven-féle intelligenciateszt (a)

Az intelligencia osztályai

- értelmi fogyatékos 70 alatt:debilitás, imbecillitás, idiotizmus
- igen alacsony – 71-80 között,
- alacsony 81-90 között
- átlagos – 91-109
- átlag feletti – 110-120
- igen magas – 121-130
- extrém magas – 131 és felette

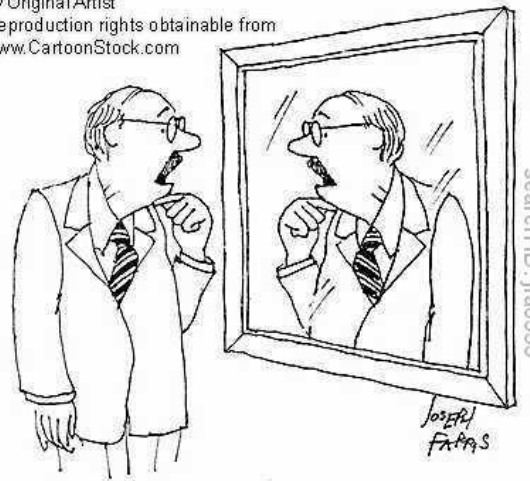

Az intelligencia eloszlása

Demenciavizsgálat

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

"I remember the face but I've forgotten your name."

Mini Mental State vizsgálat

Családorvosi szinten alkalmazható demencia szűrő : jól differenciál a közepesen vagy súlyosan demens és egészséges személyek között

- Orientáció
- Megjegyző képesség
- Felidéző képesség
- Figyelem és számolás, munkamemória
- Nyelvi feladatok, olvasás és írás
- Konstruktív képesség
- Maximális pontszám : 30
- Cut-off : korábban 24, jelenleg **26-27 pont**

MINI MENTAL STATE VIZSGÁLAT (MMSE) 1.

Orientáció például:

helyes válasz 1 pont

- Milyen évet írunk?
- Milyen évszak van most?
- Hányadika van ma?
- Milyen országban vagyunk?
- Milyen városban vagyunk?
- Az épület hányadik emeletén vagyunk?
- Stb.

0-10 pont

MINI MENTAL STATE VIZSGÁLAT (MMSE) 2.

- **Megjegyző emlékezés**

Megnevezünk 3 egymástól független tárgyat: „citrom, kulcs, labda”, majd meg kell ismételnie. Mindhárom szót.

0-3 pont

- **Figyelem és számolás**

100-ról indulva hetesével számoljon visszafelé. Majd betűzze el a „világ” szót visszafelé. A két teszten elért eredmények közül a magasabb pontszámot írjuk be.

0-5 pont

- **Felidéző emlékezés**

Megkérjük a beteget, hogy a korábban ismételtetett 3 szót ismételje meg.

0-3 pont

MINI MENTAL STATE VIZSGÁLAT (MMSE) 3.

- **Megnevezés**

Megmutatjuk a **karórát** a betegnek és megkérdezzük, mi az.

0-2 pont

- **Ismétlés**

El kell ismételnie a betegnek: „**Semmi ha, és semmi de**”.

0-1 pont:

- **3-as parancs/utasítás**

Elvégeztetjük a beteggel a következő feladatot: „**Vegyen egy papírlapot a kezébe, hajtsa félbe, és tegye le a földre!**”. Minden helyesen végrehajtott feladatrész 1 pontot ér.

0-3 pont

MINI MENTAL STATE VIZSGÁLAT (MMSE) 4.

- **Olvasás**
Elolvastatjuk az alábbi nyomtatott nagybetűvel írott szöveget: „CSUKJA BE A SZEMÉT!” és kérjük, hogy hajtsa végre
0-1 pont
- **Írás**
Adunk a betegnek egy üres lapot, és megkérjük, hogy írjon arra egy mondatot.
0-1 pont
- **Másolás**
Egy üres lapra rajzolunk két, egymást metsző ötszöget. Megkérjük a beteget, hogy pontosan másolja le a rajzot.
0-1 pont

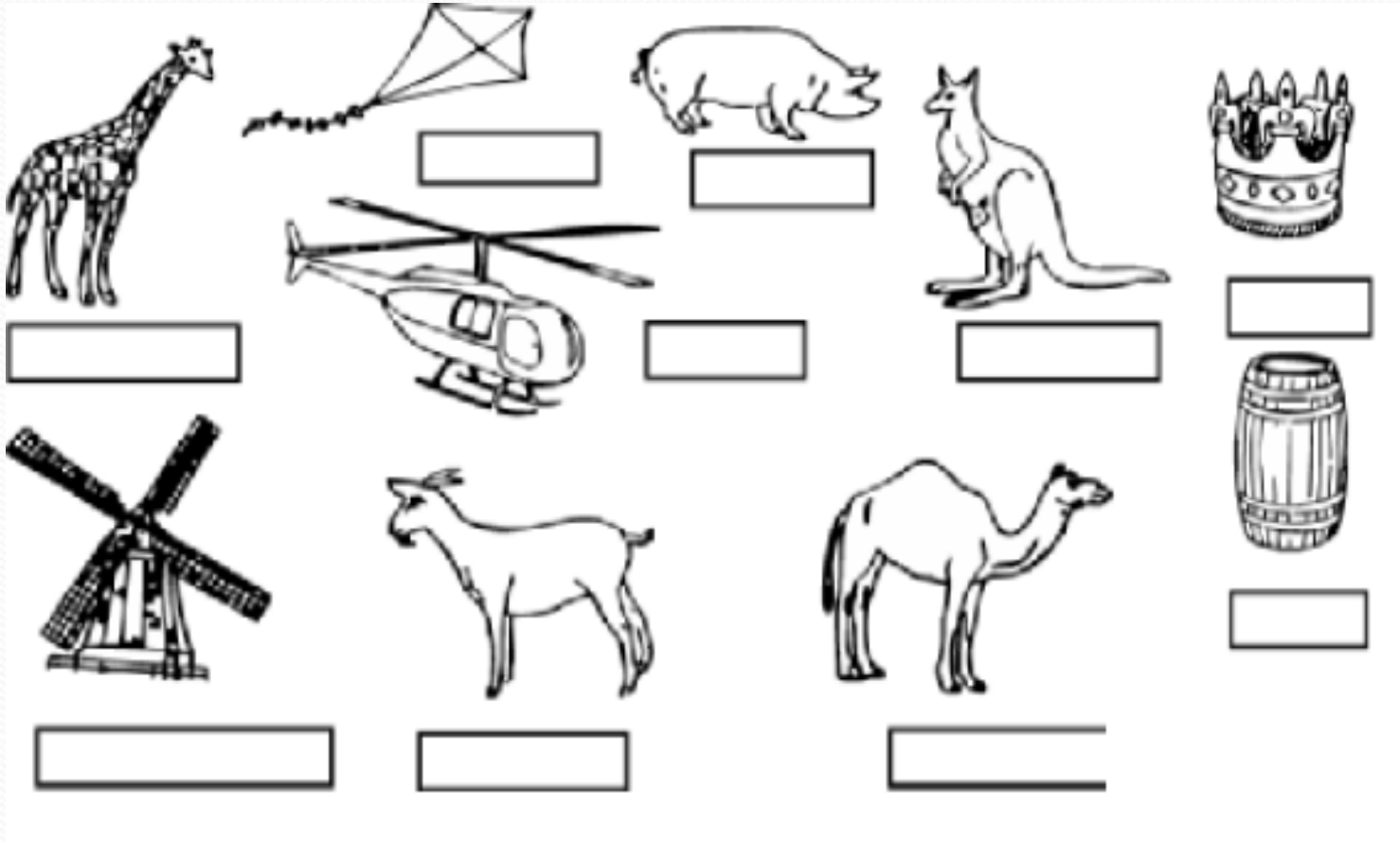
Órarájzolósi teszt

Az executív működések, idő, téri elrendezés, konstruktív praxiás zavarra érzékeny, gyorsan, egyszerűen elvégezhető próba, melynek differenciál-diagnosztikai értéke is van. Felhívhatja a figyelmet a mentális hanyatlás kezdeti stádiumára.

Addenbrook's Kognitív Vizsgálat

FRONTÁLIS LEBENYSKÁLA

(FLS) 1.

- **Összehasonlítás (konceptualizáció)**
- “Miben hasonlítanak az alábbiak?”
- Banán és narancs (amennyiben helytelen a válasz: “nem hasonlítanak egymásra”, avagy részben helyes csak a válasz: “mindkettőnek van héja”, segítsen a páciensnek: “mind a banán, mind a narancs...”. Ebben az esetben 0 pont jár a válaszokért.
- A következőknél ne adjon segítséget:
- Asztal és szék
- Tulipán, rózsa, százszorszép

FRONTÁLIS LEBENYSKÁLA

(FLS) 2.

- **Verbális fluencia vizsgálata (mentális flexibilitás)**
- “Mondjon minél több szót, amely “s” betűvel kezdődik! Tulajdonnevet ne használjon!”
- Amennyiben a beteg az első 5 másodpercben egy szót sem mond, akkor segítsen neki. Mondja: “pl. sólyom”. 10 másodperc szünet után próbálja ösztönözni a páciens, hogy pl. “bármilyen szó, ami “s” betűvel kezdődik” – 60 másodperc áll rendelkezésre a feladat megoldásához.

FRONTÁLIS LEBENYSKÁLA

(FLS) 3.

- **Motoros működések vizsgálata (programozás)**
- “Gondosan figyelje meg, amit csinálok!”
- A vizsgáló a pácienssel szemben ül, bal kezében a Luria-féle ököl-él-tenyér sorozatot mutatja be.
- (A feladat lényege az, hogy a vizsgálati alany először öklével, majd tenyér élével, később a tenyér egészével megérinti az asztalt.)
- “Most csinálja azt a jobb kezével, amit én bemutattam, először velem együtt, majd önállóan.” A vizsgáló a feladatot háromszor megismétli a pácienssel együtt, majd felszólítja: “Most önállóan próbálja megismételni!”

FRONTÁLIS LEBENYSKÁLA

(FLS) 4.

- “Ellentmondó” instrukciók (interferenciára való szenzitivitás)
- “Koppintson kétszer, amikor én egyszer koppintok!”
- Meg kell győződnünk arról, hogy a páciens biztosan megértette-e a feladatot, ezért próbaként koppintson háromszor egymás után egyet - a koppintások között szünettel – és figyelje, hogy a beteg az egyes koppintások között kétszer koppint-e (1-1-1-). Azután koppintson háromszor egymás után kettőt (2-2-2), majd figyelje a reakciót.
- A feladat során a következő kopogásmintázatot végezze el: 1-1-2-1-2-2-2-1-1-2!

FRONTÁLIS LEBENYSKÁLA

(FLS) 5.

- “Csinálja – ne csinálja” – feladat (inhibitoros kontroll)
- “Koppintson egyszer, amikor egyet koppintok!”
- Meg kell bizonyosodunk arról, hogy a beteg biztosan megértette-e a feladatot. Koppintson egymás után háromszor egyet (1-1-1), majd figyelje a reakciót. Azután mondja a páciensnek: “Ne kopogjon, amikor én kétszer koppintok!”. Majd próbaként háromszor koppintson egymás után kettőt (2-2-2), és figyelje a válaszreakciót.
- A feladat során az alábbi kopogásmintázatot kövesse: 1-1-2-1-2-2-2-1-1-2!

FRONTÁLIS LEBENYSKÁLA

(FLS) 6.

- **Prehenzív viselkedés (környezeti autonómia)**
- “Ne fogja meg a kezeimet!”
- A vizsgáló a feladat során a beteggel szemben ül. Helyezze a páciens kezeit tenyérrel felfelé annak térdére, majd közelítse kezeit a beteg tenyeréhez és érintse is meg mindkettőt anélkül, hogy bármit is mondana neki. Figyelje meg, hogy a vizsgálati alany megfogja-e az ön kezeit. Ha a beteg megfogja a vizsgáló kezeit, a vizsgáló a feladatot újra megismétli, de előtte ezt mondja a betegnek: “Ne fogja meg a kezeimet!”

Neuropszichológiai tesztek

„Kognitív térképezés” célja a megismerő, végrehajtó funkciók állapotának felmérése, a károsodás mértének és hatókörének megállapítása, a diagnózis pontosítása. Gyógyszerek hatásának ellenőrzése. A károsodás pontos ismeretében lehet a beteg neuropszichológiai rehabilitációját megtervezni.

A műtétek okozta várható károsodás mértékét és kockázatbecslést is ad!

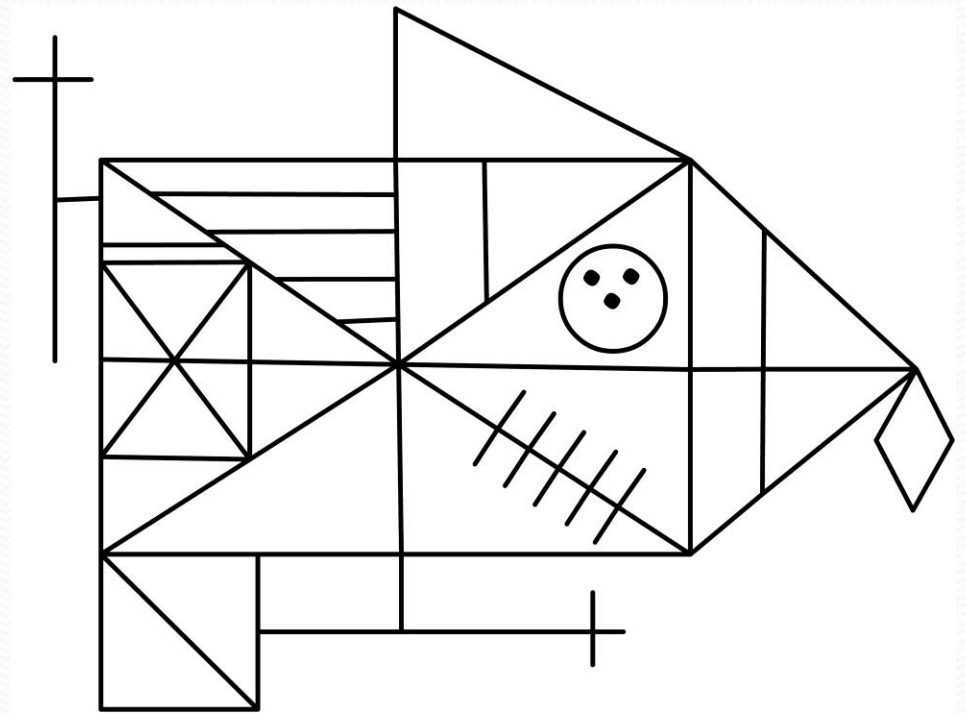
Emlékezetvizsgálat

Rey-féle komplex ábra

Non-verbális (téri-
vizuális) epizodikus
memóriát mérő teszt

Téri-vizuális
percepció, motoros és
vizuális
memóriafunkciók, -
elsősorban frontális
funkciók - elemzésére
alkalmas

(Lemásolni majd emlékezetből lerajzolni)

Rey Auditoros Verbális Tanulási teszt :

a közvetlen felidézést, a proaktív, retroaktív interferencia hatását és a késleltetett felidézést vizsgálja

A lista

függöny

csengő

kávés

iskola

•

•

•

•

• 15 SZÓ

B lista

pad

madár

cipő

kályha

•

•

•

•

A lista

függöny

csengő

kávés

iskola

•

•

•

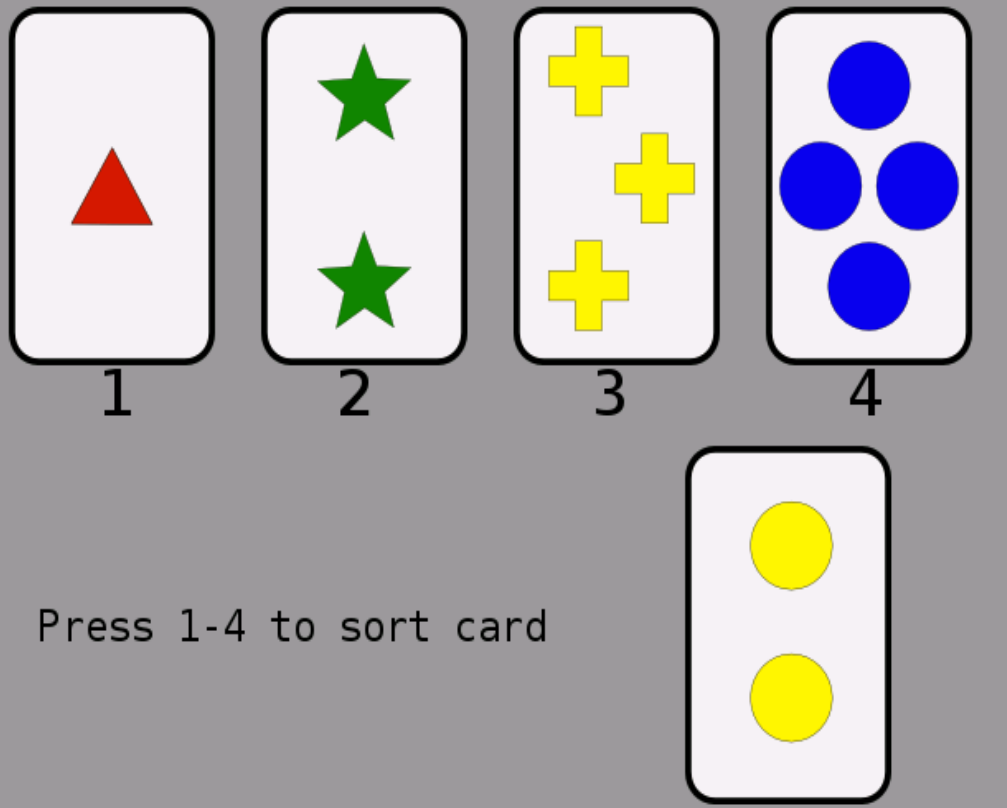
•

Gondolkodásvizsgálat

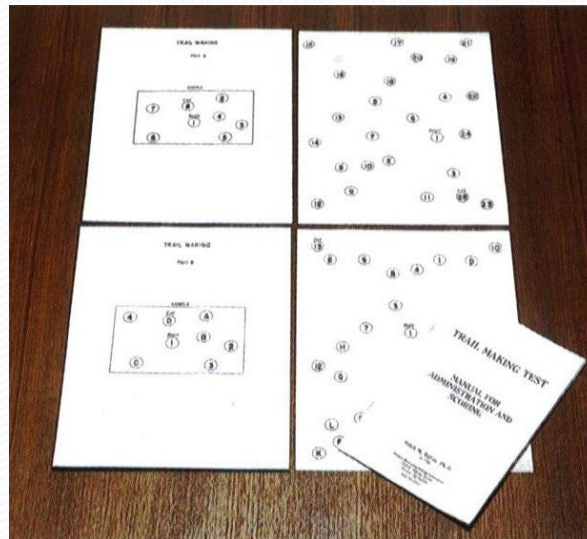
Wisconsin Kártyaszortírozási Teszt:

frontális funkciók: gondolkodás rugalmassága, fogalomalkotás, váltás, perszeveráció, már megtanult képességek gátlása

Osztályozási elv:
szín, forma, szám

Figyelemvizsgálat

zöld sárga zöld piros kék piros

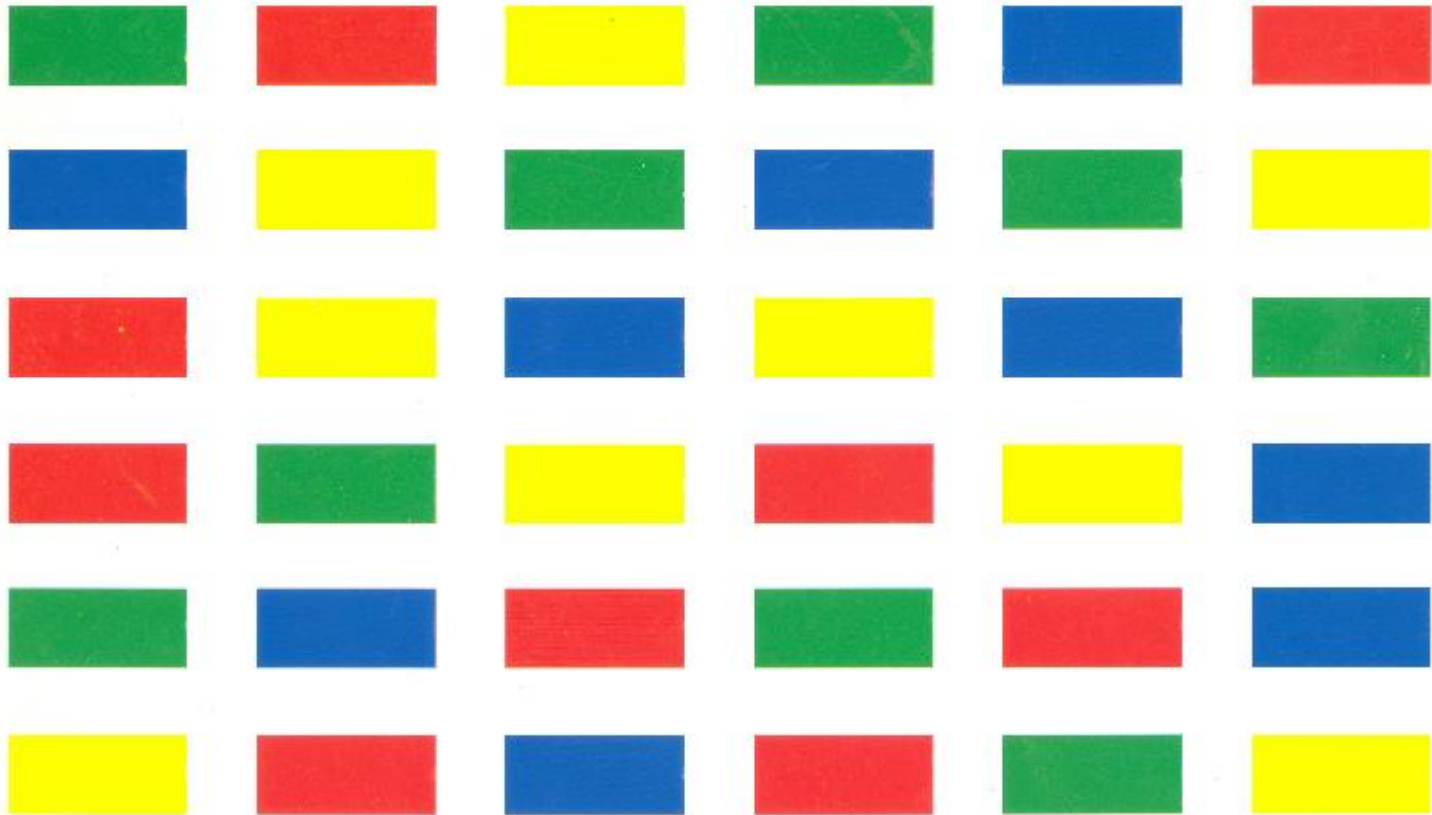
sárga kék piros zöld piros kék

zöld kék sárga piros sárga zöld

piros zöld kék sárga kék sárga

piros sárga zöld kék zöld sárga

kék piros kék zöld sárga piros

piros

zöld

sárga

kék

sárga

zöld

zöld

piros

sárga

zöld

kék

piros

kék

sárga

zöld

kék

zöld

sárga

piros

sárga

kék

sárga

kék

zöld

piros

zöld

sárga

piros

sárga

kék

zöld

kék

piros

zöld

piros

kék

sárga

piros

kék

piros

zöld

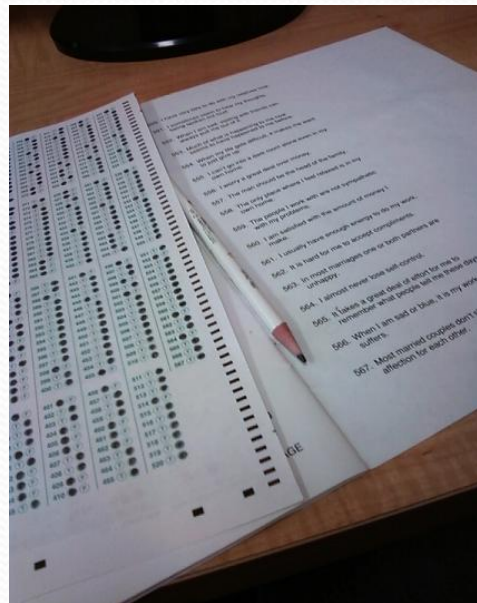
sárga

Stroop teszt :

- A szelektív és irányított figyelem, valamint az irreleváns ingerek gátlásának képességét méri, vagyis azt, hogy egy jól megtanult, domináns választ, (olvasás), mennyire tudunk gátolni, ha új ingerre (szín) kell figyelniük .

Kérdőívek

Önkitöltő kérdőívek

- Affektív kérdőívek (szorongás, depresszió, harag)
- Szociális készségeket mérő kérdőívek (Mégmértetés Kérdőív)
- Kognitív kérdőívek (DAS)

Depresszió

- Beck dolgozta ki, Kopp Mária fordította magyarra
- 21 tételes
- Depresszió súlyosságának megítélésére és követésére alkalmas
- Kutatásban és terápiában alkalmazzák
- Nem diagnosztikus teszt!
- Az egyes tételek négyféle megállapítást tartalmaznak súlyossági sorrendben.
- 10 ponttól jelez
- 2. és 9. tétel szuicid jelzés!

2.
 0. Nem félek különösebben a jövőt illetően
 1. Félek a jövőtől
 2. Úgy érzem, semmit sem várhatok a jövőtől
 3. Úgy látom, hogy a jövő reménytelen és a helyzetem nem fog javulni

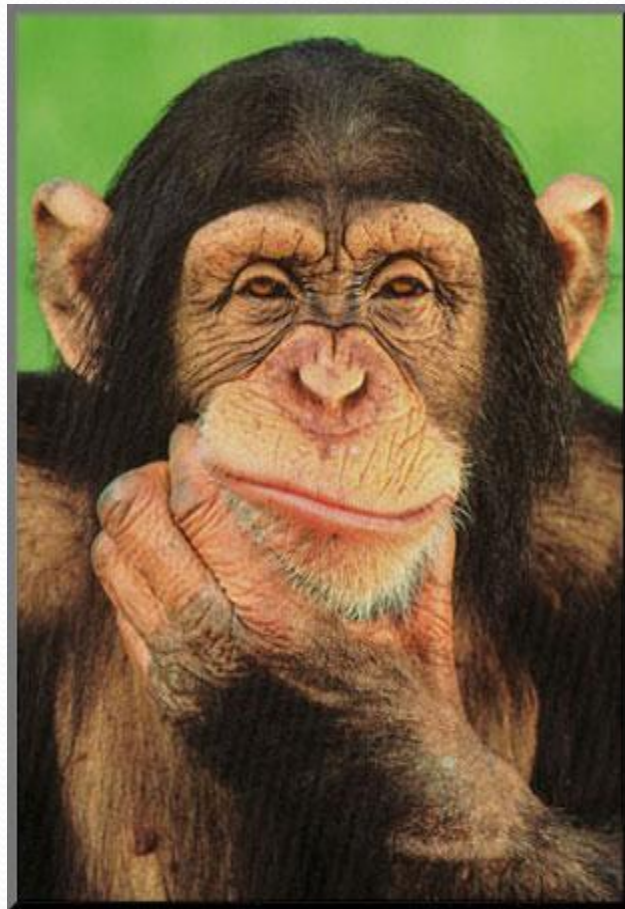
9.
 0. Eszembe sem jut, hogy magamnak ártsak, vagy magam ellen tegyek valamit
 1. Van öngyilkossággal kapcsolatos gondolatom, de nem tudnám megtenni
 2. Szeretném megölni magam
 3. Megölném magam, ha tudnám

Szorongás

- Beck Szorongás Leltár (Beck és mtsai, 1988)
- 21 tételes
- Kutatásban és terápiában alkalmazzák folyamatos állapotkövetésre
- 22 ponttól jelez

		Egyáltalán nem zavart	Enyhén, nem zavart túlságosan	Mérsékelten, kellemetlen volt, de kibírtam	Erősen, alig tudtam elviselni
1	Dermetség, kábultság				
2	Melegségérzet				
3	Lábremegés				
4	Nem tud ellazulni				
5	Félelem attól, hogy a legrosszabb történik				
6	Szédülés				
7	Heves szívverés				
8	Bizonytalanság				
9	Rémület				
10	Idegesség, izgatottság				
11	Fulladás érzés				
12	Kézremegés				
13	Reszketés				
14	Félelem a kontroll elvesztésétől				
15	Légzési nehézség				
16	Halálfélelem				
17	Ijedtség				
18	Emésztési probléma vagy diszkomfort érzés a hasban				
19	Bágyadtság, ájulás				
20	Arcpirulás				
21	Izzadás (nem a meleg miatt)				

Személyiségtesztek

Objektív személyiség-kérdőívek:

MMPI

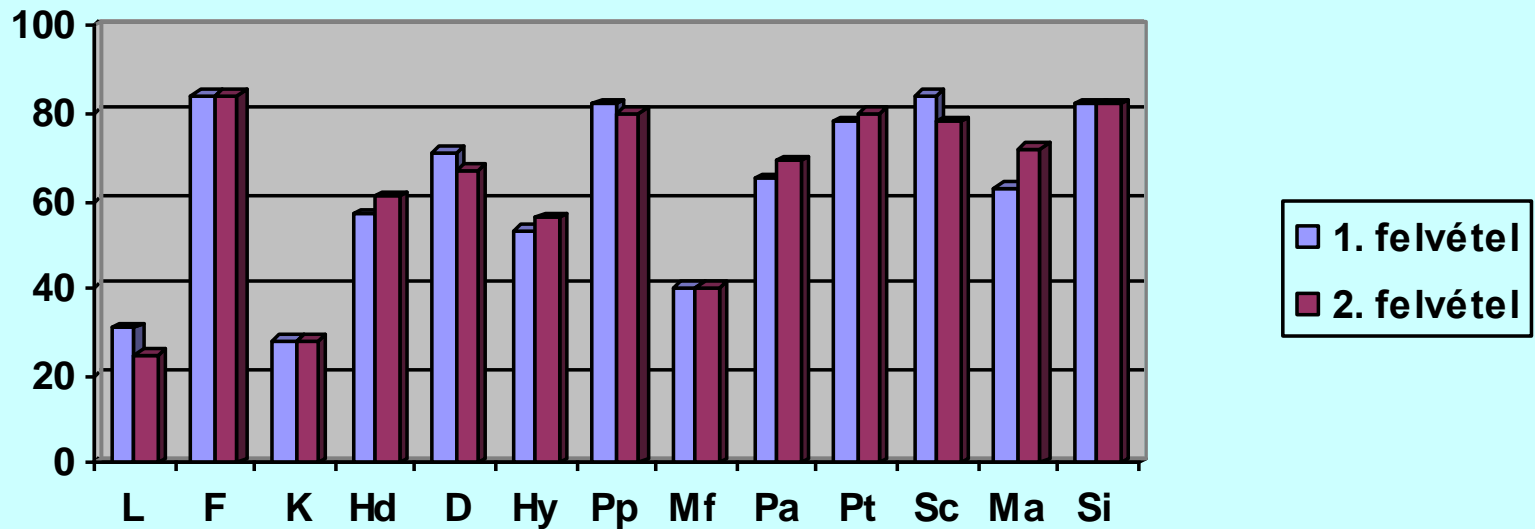
- **Tapasztalati alapokra épülve fejlesztették:**
Minnesota Multiphasic Personality Inventory
(Hathaway és McKinley, 1943)
- 566 tétele van
- A tételek empirikus korrelációja alapján különítik el a beteg csoportot az egészséges csoporttól: milyen valószínűséggel tartozik valaki a skála által megjelölt betegcsoportba, ha adott kérdésre igennel vagy nemmel válaszol.
- 85 skála, 10 alapskála

MMPI - Klinikai alapskálák

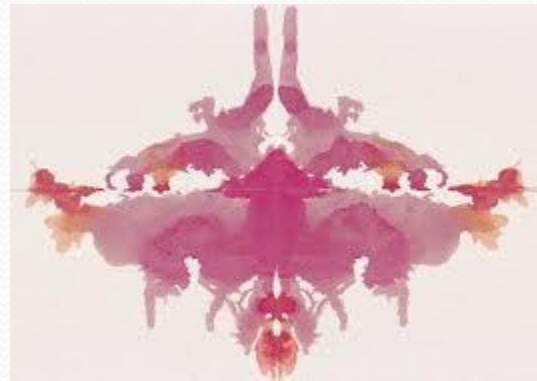
- Hipochondria
 - Depresszió
 - Hisztéria
 - Pszichopátia
 - Maszkulinitás-feminitás
 - Paranoia
 - Pszichaszténia
 - Szkizofrénia
 - Mánia
 - Szociális introverzió
- + 3 validáló skála (hazugság, validitás, korrekciós)

230. Szívesen lennék autóversenyző.
231. Szívesebben dolgozom nőkkel együtt.
232. Az emberek sokkal inkább megkívánják saját jogaik tiszteletbentartását, mint amennyire másokét tisztelik.
233. Csak a törvények megszegését lehet elítélni, a megkerülését nem.
234. Vannak, akiket annyira nem szívelek, hogy örülök, ha valamely tettükért büntetést kapnak.
235. Idegesít, ha várakoznom kell.
236. Igyekszem fejben tartani a jó vicceket.
237. A magas nők tetszenek.
238. Voltak időszakok, amikor a gondoktól nem tudtam aludni.
239. Hajlamos vagyok arra, hogy terveimet feladjam, ha mások úgy vélik, hogy nem tudok velük megbírkózni.
240. Nem szoktam olyan embereket kioktatni, akik tudatlanságból valótlant állítanak.
241. Fiatal koromban szerettem az izgalmakat.
242. Kis tétben szeretek játszani.

MMPI profil

Projektív tesztek

Projektív tesztek

- Elnevezés Lawrence Franktól származik: strukturálatlan helyzetekben, amikor jelentést kell adni a külvilági ingereknek, belső mintáinkat, élményeinket, szubjektív belső világunkat vetítjük ki (projektáljuk)
- Strukturálatlan ingerre kénytelen saját struktúráját belevinni
- Indirekt módszerek
- A válaszok értelmezése több változón alapul.

TAT

(Henry A. Murray: Thematic Apperception Test)

- 20 nem egyértelmű jelenetet tartalmazó képhez kell történetet szőni
- A képek témái, egy-egy az ember életében előforduló konfliktusokat, kritikus életszakaszokat jelenítik meg, szükségleteket, motívumokat hívnak elő (pl. én-ideál, család, anya-gyerek, apa-fiú, párkapcsolat, viszony a halálhoz, szexualitás)

PFT

(Saul Rosenzweig: Picture Frustration Test)

- Frusztrációs érzékenység, agresszió, tolerancia és a preferált megoldási mód vizsgálata : szerepszerű beleélést kíván a képen ábrázolt frusztrációs helyzetbe

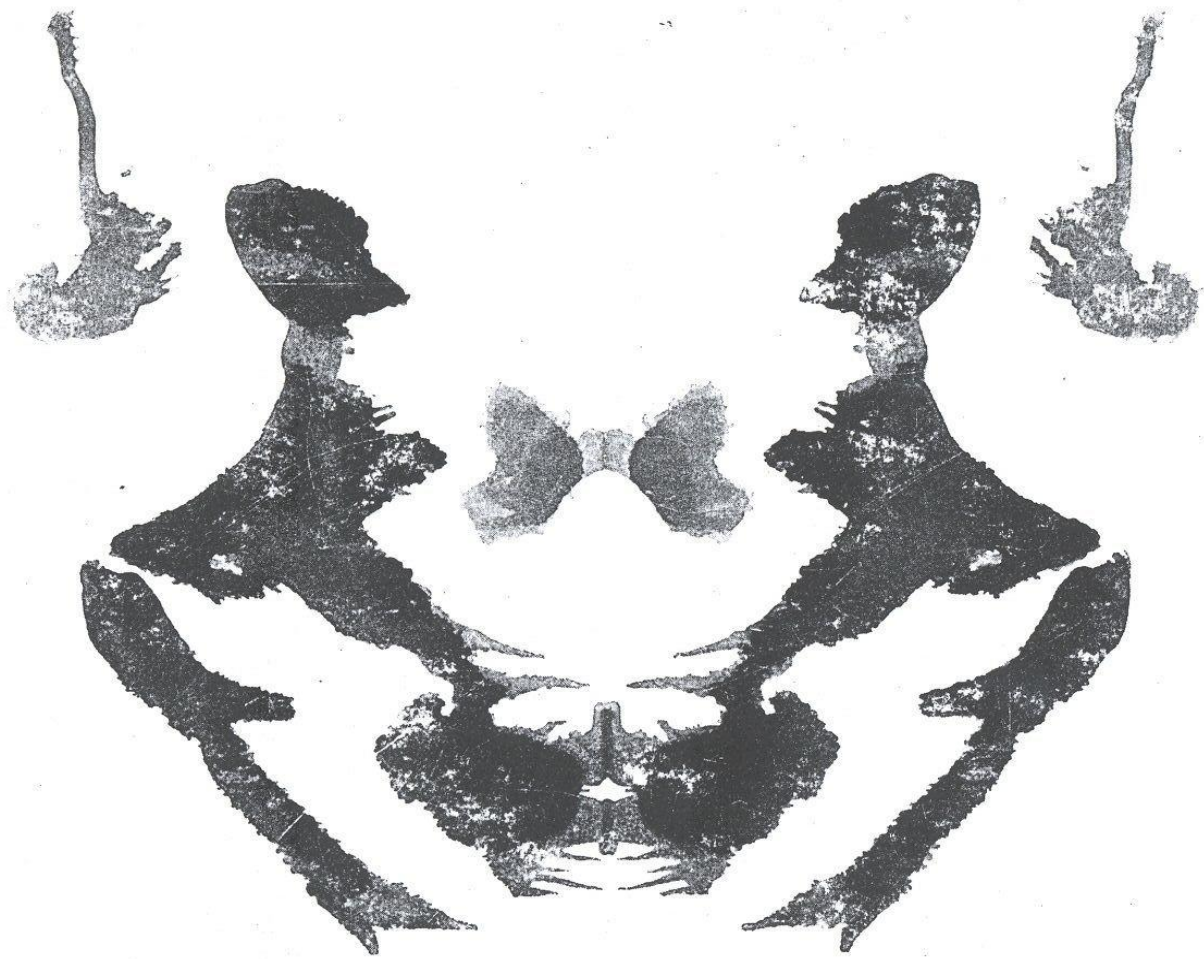

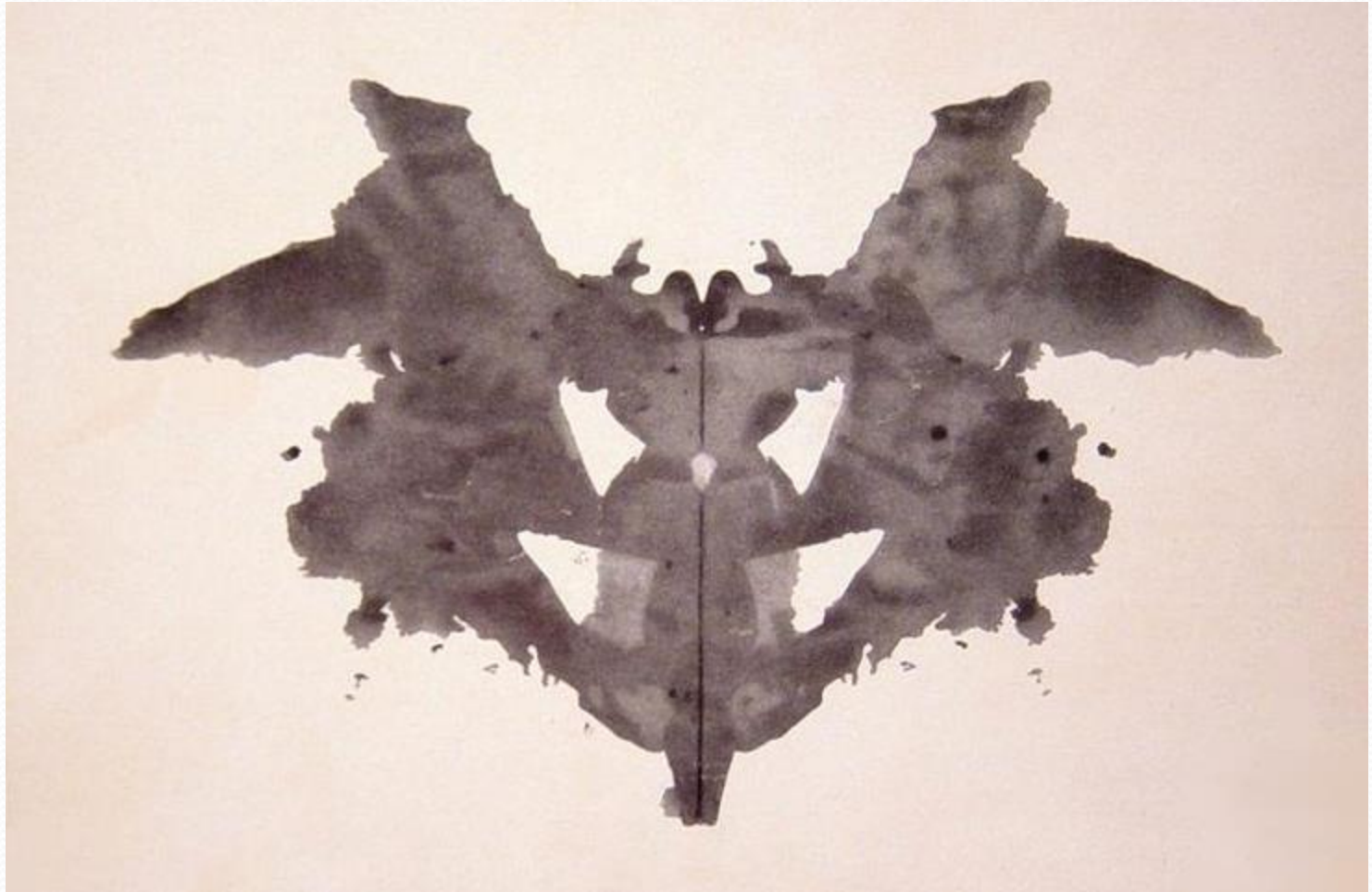
10

Rorschach teszt

- **Hermann Rorschach** (1884-1922) svájci pszichiáter fejlesztette ki sok évszázada ismert fantáziajátékból.
- Feltételezte, hogy a festékfoltokban látott alakokból az egyén teljes személyisége megismerhető.
- A projektív folyamatok eredményeként létrejött válaszokat formalizálta és kvantifikálta.
- 10 táblát alkalmazunk.

- A hasonló körben élő vagy hasonló személyiségű emberek tesztjellemzői hasonlóak
- Egyes tesztbeli jellemzők gyakoribbak bizonyos személyiségvonásoknál, viselkedésmódoknál, tüneteknél
- Egyes mutató-konstellációk megfelelnek bizonyos személyiségtípusoknak, pszichés állapotoknak, kórképeknek

Rorschach teszt

Formalizálás szempontjai

- Felfogásmód (a szemlélet kiterjedése: a válasz a folt egészére vagy csak egy részére terjed ki)
- Determinánások (válasz alapja: forma, szín, árnyékolás, mozgás)
- Tartalom
- Gyakoriság (vulgaritás, originalitás)
- Különleges reakciók (vizsgálat menete során felmerülő pszichikus történés)
- Táblák felszólító jellege

Rorschach teszt

Személyiség meghatározása

- Intellektuális színvonal
- Érzelmi irányulás, kötődési készség
- Örömkészség, szexuális kapcsolódás
- Alkalmazkodási készség
- Életvezetés egyensúlya

Rorschach teszt mutatói

Felelet= 22	Színes index= 31,8%	Idő=18 perc	Idő/Fel.sz.=0,81
FT= <u>G</u> – (D) – <u>zw</u> – DGkonf	ÉT=5:8,5	MF=3:7,5	Real.I=6,5
IT=6:3	F1%=55%	F2%=63,33%	M:Md=10:2
M%=54,5%	T%=36,3%	V%=45,4%	T:Td=6:2
Tartalmi körök=20	Tartalom sz.= 2,45	Szuic. P. Sk.=2	Alk. Sy=1
S:N=14:12	SZ.E.I.=0,15	Regr. I.=146,11	Szor. Sk.=40,9%
E:Hy=4	Sch. Sk= +5:-15	Ment sz.=8	SZP= 215,27

Vélemény

- A kapott eredmények, az anamnesztikus adatok, a megtapasztalt viselkedés és exploráció alapján a klinikai szakpszichológus pszichodiagnosztikai véleményt fogalmaz meg.
- A részletes pszichológiai vélemény a beutaló klinikai kérdéstől függően olyan információkat, javaslatokat, prognosztikai és diagnosztikai megfontolásokat tartalmaz, melyek a teljes klinikai kép tükrében jelentősen befolyásolják a segítő beavatkozást.

Köszönöm a figyelmet!

